

מראי מקומות - יבמות

צה.

ג. אלא יבמה לאחין, עבד בה מאמר האי, אסרה עליה דהאי פי', אם א' עשה בה מאמר, ועי"ז אסרה על כל האחין, ושוב בא עליה א' מהאחין, נמצא דע"י כן אוסרה על האוסר. וכ' תוס' דסוגיין אזיל כמ"ד מאמר דאורייתא, דאם מאמר הוא רק מדרבנן, א"כ איך מיייתי ראי' מדין זה דבלא קרא היינו אומרים דשכיבת אחות אשתו צריכה לאסור אחותה על בעלה, הרי כל המאמר הוא דרבנן, אע"כ דמדאורייתא הוא. אולם מרש"י מבואר דלא ס"ל כן, שהרי כ' "והאי מאמר יבמין דרבנן הוא", ולכן הוי איסור קל. וכבר הק' התוס' הרא"ש על סברת התוס' שהוא מן התורה, דא"כ איך הי' שייך לומר דמאמר מהני אבתרי', פשוט הוא דאם מאמר מהני מן התורה, שאין מאמר מהני בתרי'. עוד הק', אם מאמר מן התורה הוא, א"כ לכאנ' הוי כמו אירוסין, ולמה באמת חשיב איסור קל. וכן העיר המהרש"א, וכ' דצ"ל לפי תוס' דאפי' אם מאמר מהני מדאורייתא, אינו קונה קנין גמור.

ובביאור שי' רש"י, כ' בקובץ הערות (ס"ו, א') לייסד, דבאמת אנו יכולים להביא ראיות מדינים דרבנן לדינים דאורייתא, דהא חז"ל תקנו דיניהם כעין דאורייתא. וא"כ, "אילו נאמר בדאורייתא דאין האוסר נאסר אפי' באיסור חמור, לא היו חכמים מתקנים שיהא האוסר נאסר באיסור קל".

ד. ואפי' אמר אין אני משקה הק' תוס', מנ"ל להגמ' דאם אמר דאינו רוצה להשקותה דשוב אינו יכול להשקותה, וכ' דמשמע כן מהמשנה בסוטה, דכיון דאם אמר איני משקה הדין הוא דמנחתה נשרפת, א"כ משמע דשוב אינו יכול להשקותה. וכ' המנחת חינוך (שס"ה, י"ג) דטעם הדבר שאינו יכול להשקותה אם כבר אמר דאינו רוצה להשקותה, הוא משום דכמו דאם אמרה האשה "איני שותה", אינה יכולה לחזור ולומר דרוצה לשותה, דכבר מחזקת עצמה בטומאה, א"כ ה"ה אם אמר דאינו רוצה להשקותה, אמרי' דמחזיק עצמו לאינו מנוקה מעוון, או דאולי יודע בעוון בניו ובנותיו דמנאפים, וקיי"ל דגם בזה אין המים בודקים אותה. וע"ש עוד שהביא מה שהק' המשנה למלך (סוטה ב', י"ב) מסוגיין על מש"כ הבית שמואל (י"א, ב') שאם אין הבעל רוצה להשקותה, ב"ד כופין אותו לעשות כן, ומסוגיין מבואר, דלא עוד דאין כופין אותו להשקותה, אלא אף אם רוצה אח"כ להשקותה אינו יכול, כיון דכבר אמר שאינו רוצה להשקותה. עוד העיר דמלשון החינוך שם משמע שהשקאת הסוטה היא מצוה על הבעל כמו כל מצוות, וא"כ לכאנ' שייך בה כפי', וא"כ למה נאמר שאין הבעל יכול להשקותה (ולכאנ' יש לפקפק בקו' זו, ובפרט למש"כ המנ"ח בטעם הדבר, דאנו חוששים דבאמת אין מקום להשקאה כלל, וצ"ע).

א. ומה במקום שבא על איסור קל נאסר האוסר, וכי' מבואר בהמשך הסוגיא דהלימוד הוא מאשת איש, דאם היא נאסרה על בעלה, אף דאיסור קל היא, כ"ש דבא על איסור חמור נאסר האוסר. וכ' החזון איש (אה"ע קל"ב, ה'), "אי טעמא דאסרה התורה סוטה משום קנס התורה, או משום שנטמאה תחתיו אין כבוד בעלה בה, לא שייך למילף שתאסרה שכיבת אחותה, אלא נראה סוטה הוא משום שרחקה התורה שתהא האשה משמשת אישות לזה ולזולתו, והלכך, כשעברה וזינתה, והיא חוזרת לבעלה, מינכר טפי מעשה הזמה והתחלפות האישים באשה אחת, ולזה אסרה תורה עוד אל בעלה אחר הזנות, וכמו כן יש מקום למילף לאסור, כשבא על חמותו או אחות אשתו, לשוב אל אשתו, דמינכר השתמשות איש א' בשתי אחיות או באשה ובתה [מיהו צ"ע לדעת מהרי"ק דאומרת מותר וזינתה אסורה לבעלה משום דלא כתי' ומעלה בד' אלא באישה, והובא בשו"ע סי' קע"ח ס"ג, דא"כ לא שייך למילף לאוסרה בשכיבת אחותה]".

ב. אתי' ר' יהודה, נגדי' יש לע', מה ענין מלקות אצל איסור חמות, הו"ל לשורפו. וכ' ר' אברהם מן ההר, דמלקות מרדות היו, ומה דלא קטלי', או משום דבזמנו לא היו דנין דיני נפשות, או משום דלא התרו ב'. וע' בשו"ת חתם סופר (אה"ע מ') שהק', לאיזה צורך הביאה הגמ' עובדא זו, ומה חידש במה שאמר דכיון דלא ס"ל כר' יהודה דלא נאסרה. ולכן ביאר החת"ס דבאמת לא בא על חמותו, ומה שהלקה אותו, היינו כדאי' לעיל (נב, דר') ששת מנגיד על מי שהי' דיימי' מחמותו. והעיר דלכאנ' הו"ל להפריש אשתו ממנו, דאפי' אם לא עשה איסור עם חמותו, כיון דדיימא ממנה, הרי אמרי' לעיל (סוף פרק ב') דנשים לא קפדי אהדדי, ולכן יש לחוש שמא יבא עליה. ומדלא הפרישה, הי' מקום לומר דזהו משום דבתה נאסרה מחמת ביאת אמה, וא"כ מקפדת עליה. ועי' קמ"ל דאינו כן, דאם הי' ס"ל כר' יהודה, א"כ לא הי' סומך דלשעבר לא עבר איסורא, אלא אמרי' דדלמא באמת עבד איסורא, ובתה אסורה לבעלה. ומה דלכאנ' ק', א"כ דבאמת אינה אוסרת בתה, א"כ למה לא הפרישה מבעלה, כ' החת"ס דזהו משום דס"ל כהריטב"א בסוף פרק ב', דבאמת נקטי' דאשה מתקנאת בירך חבירתה, ולכן י"ל דאשתו משמרתה, ורק היכא דיש לחוש שהיתה עצת חטאין מעיקרא, שישאנה ויכול לזנות עם קרובותיה, בזה אנו חוששין ומפרישין. אבל היכא דהחשש בא רק אחר נישואין, בזה לא חיישינן, אלא אמרי' דאשתו משמרתה. וכיון דכאן לא הי' חשש מעיקרא, אלא רק עכשיו הי' דיימא מחמותו, לכן שפיר אמרי' דאשתו משמרתה, ואין צריכין להפרישם.